

Максютов Андрій Олексійович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

**НЕВІДОМІ СТОРІНКИ ІЗ ЖИТТЯ ЗАСТАВЕЦЬКОЇ ОЛЬГИ
ВОЛОДИМИРІВНИ**

Анотація. Розглянуто науковий доробок і внесок Заставецької Ольги Володимирівни в географічне вивчення теренів України кінця ХХ початку ХХІ ст. У статі проаналізовані погляди вченої щодо комплексного економічного та соціального розвитку Західного регіону України, розглянуті питання географічного краєзнавства і методики викладання географії. У працях Ольги Володимирівни наведені цікаві відомості про адміністративно-територіальну структуру України та Західних регіонів, оригінальні авторські дослідження із економічної і соціальної географії України. Критично проаналізовано зміст й актуалізовано фактологічний матеріал цих творчих напрацювань видатного географа. З'ясовано цінність окремих праць ученої для історико-географічних студій особливостей розвитку і територіальної організації України.

Ключові слова: географія, туризм, дослідження, наукова спадщина, українська географічна наука.

В сучасний період відкриваються все нові й нові сторінки історії української географічної науки, що були невідомі широкому загалу пересічних українців. Однією з таких сторінок є життя і наукова діяльність доктора географічних наук, професора Заставецької Ольги Володимирівни.

Заставецька Ольга Володимирівна народилася 27 квітня 1953 року в с. Купчинці Тернопільської області. Любов до географії Ольга Володимирівна сформувалася ще зі шкільного періоду. У той час вона брала участь у олімпіадах з географії обласного та республіканського рівня. Ще з раннього дитинства у Ольги Володимирівни спостерігався інтерес до природних наук, зокрема до географії, що і стало подальшим поштовхом до вибору майбутньої професії. Навчання продовжила у Львівському державному університеті, який закінчила у 1975 році із відзнакою [2].

З 1975 по 1977 роки Ольга Володимирівна працювала вчителем географії у рідній Купчинецькій середній школі, а з 1977 по 1982 роки навчалась у аспірантурі Київського педагогічного інституту. У 1982 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Географічні основи комплексного економічного і соціального розвитку території».

Понад 30 років життя Ольги Володимирівни пов'язані із Тернопільським педагогічним інститутом (тепер національним університетом). З 1982 року працювала асистентом, пізніше старшим викладачем, доцентом та професором, а з 2000 по 2017 роки завідувачем кафедри географії України і туризму. У 1998 році відбувся захист докторської

дисертації на тему: «Науково-методичні основи дослідження обласного соціально-економічного комплексу».

Велику увагу вчена приділяла розвитку географічної освіти і науки в Україні. Займалася проблемами географії, комплексного економічного та соціального розвитку Західного регіону України, питаннями географічного краєзнавства і методики викладання географії.

Слід відзначити, що Ольга Володимирівна є автором понад 300 наукових праць. Досить довгий час вона була головним редактором Всеукраїнського періодичного часопису «Історія української географії», член редколегії наукового збірника «Наукові записки ТНПУ: Географія», «Регіональні аспекти розміщення продуктивних сил України», «Тернопільського енциклопедичного словника», видання «Історія міст і сіл Тернопільської області», атласів із серії «Моя мала Батьківщина – Тернопільська область», «Моя мала Батьківщина – Хмельницька область» та ін. Була членом редакційної колегії 3-томного енциклопедичного видання «Тернопільщина. Історія міст і сіл», автором монографій: «Тернопільська область: Географічні основи комплексного економічного і соціального розвитку», «Соціальна спрямованість промислового розвитку регіону (суспільно-географічне дослідження)», «Географія Тернопільської області» та ін. [1].

Відома Ольга Володимирівна як автор навчальних посібників та підручників для школи, які здобули неабияку популярність серед педагогів та школярів і витримали багаторазові перевидання: підручник для 8 класу «Фізична географія України», для 9 класу «Економічна і соціальна географія України», «Твій рідний край. Тернопільщина» (2001-2017 рр.), «Географія Тернопільської області» (1994, 1996, 1998, 2000, 2003 рр.), «Довідник школяра» (2000 р.). Ольга Володимирівна разом із Ігорем Дітчуком розробили та опублікували календарно-тематичне планування з географії та основ економіки для 6-11 класів, збірники задач з географії для учнів 8-9 класів, які були доповнені численними ілюстраціями і розв'язками, збірники тестових завдань для 6-10 класів [4].

Була членом спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій у Львівському національному університеті ім. І. Франка та у Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича за спеціальністю економічна та соціальна географія.

Вона неодноразово нагороджувалася почесними грамотами за вагомий внесок у розвиток науки від Тернопільської обласної державної адміністрації, обласної ради, міської ради, Тернопільського обласного інформаційно-туристичного краєзнавчого центру, Наукового товариства імені Тараса Шевченка та Українського географічного товариства, Міністерства освіти і науки України. Ольга Володимирівна була членом Всеукраїнської

спілки краєзнавців, дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка, членом Вченої ради Українського географічного товариства, академіком Академії соціального управління.

Під керівництвом Ольга Володимирівна виконано 15 дисертаційних робіт, вона була рецензентом багатьох монографій і навчальних посібників, опонентом дисертацій. [3].

Ольга Володимирівна була одним із ініціаторів введення курсу «Рідний край» у шкільну програму з географії і одна з перших авторів, яка створила підручник для цього курсу. Під її керівництвом було написано величезна кількість дипломних і магістерських робіт, студентських наукових робіт та робіт учнів МАН, котрі не раз здобували перемогу на всеукраїнському рівні.

Серед навчальних курсів, які викладала Ольга Володимирівна: «Економічна і соціальна географія України», «Теорія і методологія географічної науки», «Математичні методи в географії» та спецкурси «Історія вітчизняних географічних досліджень», «Географічні основи регіональної економічної політики» та ін.

Вчена була невтомним організатором науки в регіоні, організовувала і проводила міжнародні, всеукраїнські та регіональні конференції, присвячені історії географії, сучасним проблемам географічної науки, краєзнавства і туризму, визначним постатям географічної науки (Степану Рудницькому, Олені Степанів, Володимирі Кубійовичу та ін.).

Ольга Володимирівна Заставецька залишиться в пам'яті численних учнів та студентів як талановитий педагог, яка зуміла запалити іскру любові до географічної науки в багатьох своїх підопічних.

Список використаних джерел

1. Життя, віддане педагогічній науці (на пошану пам'яті професора Заставецької Ольги Володимирівни) : бібліографічний покажчик / НБ ТНПУ ім. В. Гнатюка ; уклад. Н. В. Галіцька ; бібліогр. ред. О. Я. Кульчицька. – Тернопіль : Вектор, 2018. – 85 с. – (Бібліографія вчених ТНПУ ім. В. Гнатюка).

2. У Денисові вшанували Ольгу Заставецьку. *Газета Тернопільської обласної ради і обласної державної адміністрації «Свобода»*. URL: <https://svoboda.te.ua/u-denysovi-vshanuvaly-olgu-zastavetsku/> (дата звернення: 2.03.2020).

3. Перестало битися серце Ольги Заставецької. *Інтернет газета «Доба»*. URL: <https://doba.te.ua/post/37042> (дата звернення: 2.03.2020).

4. Заставецька Ольга Володимирівна. *Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Географічний факультет*. URL: <http://geotnpu.org.ua/structure/kafukr/zastavezo/zastavezo.html> (дата звернення: 2.03.2020).

Maksyutov Andrey.

Unidentified pages from the life of the Zastavetska Olga Vladimirovna.

Abstract. The scientific achievements and contribution of Zastavetska Olga Vladimirovna in the geographical study of the territory of Ukraine at the end of XX beginning of XXI century are considered. The article analyzes the views of a scientist on the complex economic and social development of the Western region of Ukraine, discusses the issues of geographical local lore and

methods of teaching geography. Olga's works contain interesting information about the administrative and territorial structure of Ukraine and the Western regions, original author's studies on the economic and social geography of Ukraine. The content is critically analyzed and the factual material of these creative works of a prominent geographer is updated. The value of individual works of the scientist for the historical and geographical studies of the peculiarities of development and territorial organization of Ukraine has been determined.

Keywords: geography, tourism, research, scientific heritage, Ukrainian geographical science.